

ΕΙΔ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΣΤΟΥΣ ΚΝΙΔΙΟΥΣ, 6 π.Χ.

ΘΕΜΑ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Επιστολή του Αυγούστου στους Κνιδίους σχετικά με την εκδίκαση μίας πολυπλόκης υπόθεσης φόνου. Το κείμενο ξεκινά με τον τυπικό χαρτερισμό των επιστολών (στ. 2-5). Στο δεύτερο μέρος (στ. 5-10) γίνεται μία συνοπτική ημεία στο κίνητρο συντάξης της επιστολής: μάθαινομε ότι μία πρεσβεία από την Κνίδο παρουσάστηκε στον Αυγούστο και τον επέδωσε ψήφισμα με το οποίο ο ήθη νεκρός Εύβουδος και η σύζυγός του Τρυφέρα κατηγορούνταν για το φόνο του Εύβουλου, γιου του Χυούππου. Το τρίτο μέρος (στ. 10-39) αφορά το κυρίως θέμα και αποτελεί τον πυρήνα της επιστολής: αφού παρουσιάζει σύντομα την υπόθεση (στ. 10-28), ο Αυγούστος απαλλάσσει την Τρυφέρα από τις κατηγορίες και καλεί τους Κνιδίους να προσαρμόσουν τα δημόσια αρχεία τους για την υπόθεση στη δική του επιμνημόνια. Το τελευταίο μέρος της επιστολής (στ. 39) περιλαμβάνει μια στερεότυπη καταληκτική διατύπωση (έπρωσθε).

Η Κνίδος ήταν μία ελεύθερη πόλη (Πλούταρχος, Βίος Καίσαρος 48.1. Πάλλιος, *Historia Naturalis* 5.104), τυπικά μη υποτεκίμενη στη δικαιοδοσία των Ρωμαίων αρχόντων.¹⁰⁰ Οι αποφάσεις, λοιπόν, του Αυγούστου δεν έλαβαν τη μορφή εντολών (διατάγματα ή προτάγματα), αλλά δικλματικά διατυπωμένων υποδείξεων (πρβλ. στ. 37-39) που ασφαλάς κανείς δεν θα τολμούσε να μην ακολουθήσει. Άλλωστε η χρήση δικλματικού λεξιλογίου στην επικονωνία με τις ελθγικές πόδες ανάγεται σε μία παρδάουσι σέβασμου των τύπων που είχε εγκαθιδρυθεί ήδη από τους ελθγιστικούς βασιλείς (βλ. τις επιστολές που συγγέντρωσε ο C. B. Welles στο RC).

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

IG XII 3, 174 (με παλαιότερη βιβλιογραφία): Wiliamowitz-Moellendorf 1902: I 2, 394-395 και II 2, 257-258. IGR IV 1031. Sgill: 780. Abbot – Johnson 1926: 333-334 αq. 36. FIRA III 185. RDGE 67. Oliver, *Greek Constitutions 6: I. Knidos* 34.

¹⁰⁰ Για το διοικητικό καθεστώς των ελεύθερων πόλεων βλ. Colin 1965: 39-94. Bernhardt 1971. Lintott 1993: 38-40. Τα πρνομοια της ελευθείας και της αυτονομίας της Κνίδου, αλλά και μία συνθήκη που προοδιδούζε τη θέση της πόλης απέναντι στη Ρώμη, οφείδονταν στις σχέσεις του επιφανούς Κνιδίου Γαίου Ιουλιού Θεοτίμου και του γιου του Αρστέμιδου με τον Καίσαρα (συγγέντρωση των σχετικών στοιχείων και πάλι χρήση ανάλυση στον Theinart 2003).

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Chapot 1904: 126-127. Mommsen 1904: 325 σημ. 1. Ferrero 1909: 251. Magie 1950: 480. 1342 σημ. 38. Colin 1965: 87-89. Gamsay 1966: 188-189. Shek 1966: 57-62. Millar 1977: 443 και 509. Lintott 1993: 116-117.

ΚΕΙΜΕΝΟ (Βασισμένο στο I. Knidos 34)

[δαμυλοργον δε Καυρογένεος Λεωλκίθθελου.

Αυτοκρατορα Καίσαρα Θεου υιάς Σεβαστου αρχιεργεις
υπτατος το θαδεκατον αποδεειγμένους
και δημαργικης έξουσίας το δικταικαυδέκατον

5 Κνιδίων αρχουοι βουλή δημωι χαίρειν· οι πρέ-
βεις ήμων Διονυσιος β και Διονύσιος β τοβ Διονυ-
σιου ένετυχον εν Ρώμη μοι και το ψήφισμα αποδοντες
κατηγόρησαν Εύβουλου μεν του Άναξανδρίδα τεθνευ-
ώτος ήθη, Τρυφερας δε της γυναικός αυτού παρσισης

10 περι του θανάτου του Εύβουλου του Χυούππου. νακ. έγωι
δε έξεταται προστάδας Ταλλωι Άσινια και ήμοι φίλων
των οικετων τους ένφορομενους τηι αιτια δια βα-
σάνων ένγων Φυλαινων τον Χρυσίππου τρεις νυ-
κτας συνεχώς επεληλυθοντα τηι οικια τηι Εύβου-

15 λου και Τρυφερας μεθ' ήβρας και τροποι τον πολι-
ορκιας, τηι τριτη δε συνετηγμένον και τον αδελ-
φον Εύβουλον, τους δε της οικιας δεσποτας Εύβου-
λων και Τρυφεραν, ως ούτε χρηματίλιντες πρός
των Φυλαινων ουτε αντιφραττόμενοι ταις πρσο-

20 βολαίς άσφαλείας εν τηι έαυτων οικιαι τυχείν ήθωναν-
το, πρσοτεταχχότας ένι των οικετων ουκ αποκτεί-
ναι, ως ίσως αν τις υπ' όρης ουκ/ άδικου προτηθη, άλ-
λα ανεϊρξαι κατασεδάσσαντα τα κοπρια αυτών· τον
δε οικετην ουν τοις καταχρησμενοις είτε έκοντα

25 είτε άκοντα –αυτός μεν γάρ ένέμενεν άρνούμενολ(ε)-
άφείναι την γάστραν, τον Εύβουλον ύποσεσεν δικαιο-
τερον αν σωθένα τάδε λόγου. πέπνοφα δε υιείναι δικαι-
[της τας άναρκσιαις. νακ. έθαυμάζον δ' αν, πώς εις τόσον
30 έδεισαν την παρ' ήμειν έξετασιν των δουλων οι φιλεν]-
γυντες την δικτην, ει μη μοι σφοδρα αυτοις έδεδετατε]

- χαλεποί γεγονέναι και προς τα ἐναντία μισοτηνίῃσι,
μη κατά τῶν ἀξίων πᾶν ὅτιον παθεῖν, τὰς ἐπ' ἀλλοτρίαν]
οἰκίαν νεκτωρ μεθ' ὑβρεως και βίας τρις ἐπεληλυθό]-
των και την κούρη ἀπάντων ἑμῶν ἀσφάλειαν [ἀνα]-
35 ρωντων ἀγανακτούντες, ἀλλὰ κατά τῶν και ἡμῖν ἡ]-
μῶντο ἡτυχηκότων, ἡδικοησῶν δὲ οὐδ' ἐστίν ὁ τί].
ἀλλὰ νῦν ὁρθῶς ἀν μοι δοκεῖτε ποιῆσαι τῆ ἐμῆ [περὶ του]-
των γνώμη προσημαρτες και τὰ ἐν τοῖς δημόσιοις]
ἡμῶν ὁμολογεῖν γράμματα ἐπρασθε.

ΝΕΟΔΑΜΝΗΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

Επι δημιουργού Καιοσγένη, γιου του Δευκαθέου.

Ο Αιτωκοτάτος Καιοσά Σεβαστός, γιος Θεου, αρχιερέας, εκλεγμένος υπατος για δεκάετη φορά και περιβέβημένος τη δημαρχική εξουσία για δεκάετη οχθον φορά χαίρετα τους ἀρχόντες, τη βουλή και το δήμο των Κνυθίων.

Οι πρόβεις σας, Διονύσιος, γιος του Διονυσίου, και Διονύσιος, γιος του Διονυσίου, εγγονός του Διονυσίου, με συνάτησαν στη Ρόμη και, αφού μου επέδωσαν το ψηφισμά σας, κατηγόρησαν τον ἦδη νεκρό Εὐβουλο, γιο του Αναξανδριδα, και τη σύζυγό του Γυνφέρα, που ήταν παρούσα, για το θάνατο του Εὐβουλου, γιου του Χουσίππου. Εγώ, αφού ανέθεσα στο φίλο μου Ακνιο Γάλλο να ανακρίνει με βασανιστήρια τους εμπλεκόμενους οικιακούς δούλους, έμαθα ότι ο Φύλινος, γιος του Χουσίππου, τρεις συνεχόμενες νύκτες έκανε επιθέσεις εναντίον της οικίας του Εὐβουλου και της Γυνφέρας με ὑβρεις παλολογώντας την κατά κάποιον τρόπο και την τρίτη νύκτα έφερε μαζί του και τον αδελφό του Εὐβουλο. Οι κύριοι της οικίας, Εὐβουλος και Γυνφέρα, καθώς δεν μπορούσαν να είναι ασφαλής στο ίδιο τους το σπίτι, ούτε διατηρηγμετευόμενοι με το Φύλινο ούτε οχυρώνοντας το εναντίον των επιθέσεων του, διέταξαν έναν από τους οικιακούς δούλους τους, όχι να σκοτώσει, όπως ίσως να έκανε κάποιος παθαρηνημένος από δίκαιη οργή, αλλά να αποτρέψει την επίθεση αδειάζοντας επιάνω τους τα κόρηνά τους. Ο οικιακός δούλος έβλεπε και το δοχείο μαζί με το περιεχόμενο είτε εκούσια είτε ακούσια – ο ίδιος ετέμνιεν να το αρατείται – και έπτεσε (νεκρός) ο Εὐβουλος, που θα ήταν δικαιότερο να σταθεί σε σύγκριση με τον αδελφό του. Εγώ στείλει σε εσάς και τα αρχαία των ανακριστών. Θα απορούσα ασφαλώς πώς οι κατηγορούμενοι φοβήθηκαν τόσο την ανάκριση των δούλων από εσάς, αν δεν δώσατε την εντύπωση ότι ήρασαν πάρα πολλή σέληροί απέναντι τους και ότι σταταλήσατε τη δικαιοσύνη σας στη λάθος

πλευρά, ἀγανακτώντας όχι εναντίον ὅσων ἀξίαν να πᾶθουν ο,τιδήποτε, εφόσον τρεις φορές είχαν επιτεθεί εναντίον μιας ξένης οικίας με ὑβρεις και βία και κατέστρεφαν την κοινή ασφάλεια ὅλων σας, ἀλλὰ εναντίον εκείνων που ατύχησαν ἀκόμη και στην ἀμυνά τους ἀλλὰ καθόλου δὲν ἀδίκησαν. Ἀλλὰ τάχα μου φαίνεται πως θα πρᾶττατε σωστά, αν φροντίζατε ὡστε τα δημόσια ἀρχαία σας να ποσοφμιστούν στη δική μου ἀπόφαση για το ζήτημα. Να εἶστε καλά.

ΠΛΗΡΟΚΡΗΞ ΠΙΑ ΤΟ ΚΕΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΤΟΥ

Πρόκειται για μαρμάρινη στήλη που βρέθηκε στην Αστυπάλαια και περιέχει δύο αυτοκρατορικές επιστολές. Η πρώτη είναι η υπό εξέταση επιστολή του Ανγούστου στους Κνυθίους και η δεύτερη μια μεταγενέστερη επιστολή του Ἀδριανού στους Αστυπάλαιες. Η στήλη φυλάσσεται παλαιότερα στο κέντρο της Αστυπάλαιας, ἀλλὰ τάχα έχει μετακινηθεί και εν μέρει κατασραφεί. Τρία θραύσματα της εντοπίστηκαν από τον Oliver το 1971 σε μία ατθόληρη κοντά στο δημαρχείο της Αστυπάλαιας.

Οι διαστάσεις της στήλης είναι: ὕψος 1,00 μ., πλάτος 0,60 μ., πάχος 0,17 μ. Τα γράμματα έχουν ὕψος 0,008 μ.

Η επιστολή του Ανγούστου δημοσιοποιήθηκε στην Αστυπάλαια, κατά πᾶσα πιθανότητα επειδή εκεί είχε εγκατασταθεί η Γυνφέρα μετά το θάνατο του συζύγου της και το πέρας της δικης (Williamowitz-Moellendorf 1902: II, 257-258; Colin 1965: 89).

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΗ

Η χρονολόγηση προκύπτει από την αναφορά (στ. 4) στη 18η δημαρχική εξουσία του Ανγούστου. Ο Ανγούστος ανέλαβε τη δημαρχική εξουσία για πρώτη φορά το 23 π.Χ. και έκτοτε την αναλάμβανε κάθε χρόνο (βλ. παρ. 6). Επομένως η 18η φορά τοποθετείται στο 6 π.Χ.

ΣΧΟΛΙΑ

Το νόμισμα πάλαισι της υπᾶθεως

Η ποινική υπᾶθεση που παρουσιάζεται εδώ αφορά υπηκόους της αυτοκρατορίας που είναι συγχρόνως πολίτες ελληνικής πόλης και εκδικάζεται από τον ίδιο τον

αυτοκρατόρα.¹⁰⁴ Με βάση ποια εξουσία ο Ανγούστος έχει δικαστική δικαιοδοσία στην προκειμένη περίπτωση;

Στα πρώιμα χρόνια της *res publica* οι Ρωμαίοι πολίτες δικάζονταν για ποινικά αδικήματα από μόνιμα δημόσια δικαστήρια (*quaestiones perpetuae*) που αποτελούνταν από ενόρκους επιλεγμένους με κλήρο. Η επέκταση όμως της γαϊματικής εξουσίας εκτός Ιταλίας μετέβαλε σταδιακά την κατάσταση (*Nichols 1962: 19-28*). Ολο και περισσότερο κέρδιζε έδαφος ένας νέος τρόπος απονομής της δικαιοσύνης, η έκτακτη διαγγλωστική διαδικασία (*cognitio extra ordinem*): ένας άρχοντας με εξουσία (*imperium*) εξέταζε εξ αρχής μία υπόθεση είτε αυτοπροσώπως είτε αναθέτοντάς την σε κάποιον δικαστή, εξέδιδε την επιτηρηγία του και φρόντιζε για την εφαρμογή της. Στις επαρχίες του γαϊματικού κράτους η σχετική εξουσία βρισκόταν στα χέρια του επαρχιακού διοικητή που επισκεπτόταν σε επήρα βάση τις έδρες των περιφερειών (*διοικήσεων*) της επαρχίας του (*Barton 1975; Meyer-Zwiffelhofer 2002: 143-171*).

Ο Ανγούστος εκδίκασε την υπόθεση της Γουφάρας ακολουθώντας μία διαδικασία που σε γενικές γραμμές είναι αυτή της έκτακτης διαγγλώσης (*RDGE α. 344*). Ως ανώτατος άρχοντας του ρωμαϊκού κράτους είχε δικαστικές αρμοδιότητες (*Jones 1960: 51-98; Garnsey 1966: 185-189; Millar 1977: 507-527*) και μπορούσε να ενεργήσει ως πρωτοβάθμιος δικαστής ή ως δικαστής δεύτερου βαθμού εκδικάζοντας υποθέσεις ύστερα από έφεση (*provocatio*). Η συγκεκριμένη πολλαπλή αξιωματική και των εκπορευόμενων από αυτά εξουσιών στο πρόσωπο του αυτοκράτορα καθιστά ατελέφορη την προστάθεια να εξευθεθεί η ακριβής νομική βάση της συγκεκριμένης εξουσίας. Μπορούσε να παρεχει προστασία έναντι αυθαίρετων αποφάσεων των αρχόντων (*auxilium*)¹⁰⁵ ως εκ τούτου μπορούσε να έχει πρωτοβάθμια δικαστική δικαιοδοσία, οπότε το δικαστήριο του ήταν ένα εναλλακτικό δικαστήριο για Ρωμαίους πολίτες και μη και όχι αμιγώς δικαστήριο έφεσης (*Garnsey 1966: 184-186*). Από την άλλη πλευρά η δικαστική δικαιοδοσία του Ανγούστου στις επαρχίες μπορούσε να βγει νομική βάση και στη μείζονα ανθρωπότητα εξουσία με την οποία ήταν περιβραβλημένος.

¹⁰⁴ Δεν υπάρχει άλλη επιγραφική μαρτυρία εκδίκασης ποινικής υπόθεσης από τον αυτοκράτορα. Το πλησιέστερο παράλληλο είναι η μεταγενέστερη επιγραφή της Αθήνας με θέμα τις προπομπές Αθηναίων στον αυτοκράτορα Μάρκο Αυρηλίο (*Oliver, Greek Constitutions 184*).

Ωστόσο, οι ελληνικές πόλεις -ιδιαιτέρως εκείνες στις οποίες είχε παραχωρηθεί καθόστως ελευθερίας- διατήρησαν κατά τη γαϊματική εποχή και τα δικά τους συστήματα απονομής της δικαιοσύνης, ενδεχομένως ακόμη και σε ποινικές υποθέσεις, αν και περιπτώσεις μείζονος σημασίας και κηρύξης αδικήματα που τιμωρούνταν με θανατική ποινή ανήκαν κατά κανόνα στη δικαιοδοσία των Ρωμαίων αρχόντων. Πάντως, γενικά δεν υπήρχε σαφής και οριστική διαίρεση δικαστικών αρμοδιοτήτων μεταξύ των Ρωμαίων αρχόντων και των τοπικών αρχών των ελληνικών πόλεων (*Lintott 1993: 56-57, 151-152, 158-159*). Ως εκ τούτου, τα νομικά ζητήματα που εγείρονται στην προκειμένη περίπτωση είναι σημαντικά. Πώς έφθασε η υπόθεση στον Ανγούστο; Η προσφυγή στον αυτοκράτορα ήταν αποτέλεσμα μιας πρωτοβουλίας των κατηγορουμένων ή μήπως της θέλησης των Κινδίων αρχόντων να μην ασυζητηθούν οι ίδιοι με μία περίπτωση δολοφονίας; Και, αν γίνει δεκτή η πρώτη υπόθεση, προέχει για έφεση που άσκησαν οι κατηγορούμενοι εναντίον μιας εις βάρος τους απόφασης στην Κνίδο ή μήπως για εκδίκασή της υπόθεσης από τον αυτοκράτορα σε πρόσωπο -και εκ των πραγμάτων οριστικό- βαθμό;

Οι θέσεις των μελετητών της επιγραφής μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες, με επιμέρους διαφοροποιήσεις. Αρκετοί ερευνητές (μεταξύ των οποίων και ο *Garnsey 1966: 184*) έχουν υποστηρίξει πως οι αρχές της Κνίδου ζήτησαν από τον αυτοκράτορα να εκδικάσει την υπόθεση είτε επειδή οι πόλεις - ακόμη και οι αυτόνομες- δεν είχαν δικαίωμα να εκδώσουν αποφάσεις σε ποινικά ζητήματα, τουλάχιστον χωρίς η απόφασή τους να πλέττει να αναθεωρηθεί ή να επιβεβαιωθεί (*Dubois 1883: 67*) είτε επειδή η υπόθεση αφορούσε μία επιφανή οικογένεια της πόλης (*Ferrero 1909: 251*) ή ακόμη επειδή ήταν αμφιβητούμενη (*FIRA III 185*). Αντίθετα, κατά τον *Mommsen 1904: 325* σημ. 1 η προσφυγή στον αυτοκράτορα έγινε από τους ίδιους τους κατηγορουμένους που φοβούνταν το λαϊκό αίσθημα εναντίον τους και τη μεγαληπτικότητα του τοπικού δικαστηρίου και επιθυμούσαν να εκδικασθεί η υπόθεση από τον αυτοκράτορα.¹⁰⁶ Τέλος, κατά τους *Viereck 1888: 9-11 αο. 9* και

¹⁰⁵ Τη θέση αυτή ακολουθήσαν σε γενικές γραμμές και άλλοι ερευνητές, όπως ο *Magie 1950: 480*. Κατά τους *Charpe 1904: 126-127* και *Lintott 1993: 116-117* έχουμε ενδεχομένως έφεση των κατηγορουμένων εναντίον απόφασης του δικαστηρίου της Κνίδου ή αντίθετα τους αντίθετα στην μεροληψία των τοπικών αρχών. Σύμφωνα με τον *Volkmann 1969: 161-164* οι κατηγορούμενοι

Colin 1965: 87-89 οι κατηγορούμενοι κατέφυγαν στη Ράμη για να αποφύγουν τη δίκη, αλλά τους ακολουθούσε η προέβια της Κνίδου.

Δεν υπάρχει συμφωνία, λοιπόν, μεταξύ των μελετητών για το ακριβές νομικό πλαίσιο της εκδίκασης της υπόθεσης από τον Ανύουστο. Ως προς το θέμα αυτό είναι σκόπιμο να γίνουν δύο παρατηρήσεις:

1) Η άποψη ότι οι Κνίδιοι πήγαν οι ίδιοι την προπομπή να προσφύγουν στον Ανύουστο συναντά ένα σοβαρό εμπόδιο: θα ήταν πραγματικά άστοχο από τη μεριά των Κνιδίων να παρατείμουν αυτοβούλως στον Ανύουστο μία υπόθεση στην οποία είχαν εμφανώς επιδείξει τόση μεροληψία. Φαίνεται πιθανότερο, λοιπόν, η προσφύγή στον Ανύουστο να ήταν προπομπή της κατηγορούμενης, την οποία ακολουθούσε η προέβια της Κνίδου. Η προσφύγή αυτή θα μπορούσε να είχε γίνει σε συνεννόηση με τις τοπικές αρχές, κατόπιν πίεσεων των κατηγορουμένων, ή αφού οι τελευταίοι είχαν κρυφά αναχωρήσει από την πόλη, για να αποφύγουν τη δικαιοδοσία των τοπικών δικαστηρίων.

2) Είναι σίγουρο ότι στην Κνίδο έγινε τουλάχιστον προσπάθεια να διεξαχθεί η δίκη των κατηγορουμένων. Αυτό φανερώνει η νύξη του Ανυούστου για τη δικαιολογημένη αποθνήσκια των τελευταίων να παραδώσουν τους δούλους τους για ανάκριση (στ. 28-30). Μπορούμε μάλιστα να ανουπυθέσουμε, τουλάχιστον εν μέρει, και το περιεχόμενο της σχετικής κατηγορίας. Ο Ανύουστος στην επιστολή του παρατηρεί πως οι κατηγορούμενοι, δίνοντας εντολή στο δούλο τους να αδειάσει τα κότωνα επάνω στους επιτιθέμενους, δεν είχαν σκοπό να τους σκοτώσουν αλλά απλά να εμποδίσουν την επίθεσή τους (στ. 21-22). Μάλιστα θεωρεί πως ακόμη και αν σκόπευαν να προκαλέσουν το θάνατο των επιτιθέμενων, αυτό θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από τη δικαιοσύνη τους για την επίθεση που δέχονταν (στ. 22). Αυτή η φράση της αυτοκατατομής επιστολής υποδεικνύει πως επιχειρώντας να δικάσουν τον Εϊβουλο και την Τριψέδα, οι αρχές της Κνίδου τους κατηγορήσαν για φόνο εκ προθέσεως ή τουλάχιστον για ήθικη αυτοουγία σε αυτόν, χωρίς να αναγνωρίζουν οποιoδήποτε ελαφρυντικό νόμιμης άμυνας.

Από την άποψη αυτή είναι σημαντική η εξιμνεία των δύο τελευταίων στίχων: *καί τὰ ἐν τοῖς δημολοισί τῶν ἀπολογοειν γράμματα*. Τι ακριβώς βρισκόταν στα δημόσια αρχεία της Κνίδου σχετικά με την υπόθεση που έγραφε

έζησαν να εξεταστούν οι δούλοι τους μόνο από τον Ανύουστο, ενώ κατά τον Olive, *Greek Constitutions* σ. 37-38 να δικαστούν οι ίδιοι από τον αυτοκράτορα.

πλέον να αλλάξει. Το ψήφισμα που οι Κνίδιοι επέδωσαν στον Ανύουστο και περιείχε τις κατηγορίες εναντίον της Τριψέδας (έτσι ο F. Hiller von Gaertringer στο *Syll.*³ 780): Μήπως μία καταδικαστική απόφαση προηγουμένης δίκης που η επιμηνία του Ανυούστου ανέγραφε (Chapote 1904: 127). Στη δεύτερη περίπτωση η προσφύγη στον Ανύουστο θα είχε χαρακτήρα έφεσης αλλά η εξιμνεία αυτή προοριζόταν σε δύο δυσκολίες: 1) στην επιγραφή δεν γίνεται αναφορά σε έφεση, και 2) με αυστηρά τεχνικούς όρους, δεν μπορούμε να μιλάμε για έφεση, εφόσον το δικαίωμα της *appellatio-provocatio* (παραλυσιότερα στη συνέχεια του λαού και μετά στον αυτοκράτορα) περιουσιόταν στους Ρωμαίους πολίτες (Lintott 1993: 117). Φαίνεται λοιπόν πιθανότερη η εκδοχή ότι ο Ανύουστος στην περίπτωση της Τριψέδας ενήργησε ως προπομπή δικαστής.

Το πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο της υπόθεσης

Ήταν στη διακριτική ευχέρεια του ίδιου του αυτοκράτορα αν θα εκδικάσε μία υπόθεση που έφθανε ενώπιόν του ή αν θα την ανέπεμπε σε άλλο δικαστήριο (Millar 1977: 523-525). Συνεπώς, η επιλογή του Ανυούστου να εξετάσει αυτοπροσώπως την υπόθεση της Τριψέδας ήταν μία απόφαση, υπαγορευμένη σε μεγάλο βαθμό από γενικότερες πολιτικές και ιδεολογικές σκοπιμότητες, ίσως και από τις παλαιότερες σχέσεις του θεού του πατέρα με την Κνίδο.

Η επιβολή του αυτοκρατορικού καθεστώτος από τον Ανύουστο συνδεόθηκε από μια ιδεολογική εκστρατεία μεγάλης κλίμακας, η οποία ανέδειχνε την αποκρισία της ειρήνης, της σταθερότητας και της ασφάλειας μετά τους ταραχάδες εμφύλιους πολέμους του τελευταίου αιώνα της *res publica*. Η αυτοκρατορική ιδεολογία έτρεπε να ταυρίσει την ομαλή λειτουργία της κοινωνίας με την επιτυχία του *imperium romanum*. Κυριολεκτημένη στην έννοια-σύμβολο της *pax romana* απευθυνόταν κατ' αρχάς στους Ρωμαίους και Ιταλούς, αλλά ταυτοχρόνα απσκοτούσε να αποστύσει την πίστη και νομιμοφοροσύνη και των υπηκόων των επαρχιών, οι οποίοι συμφιλάνονταν με τη γωμαική εξουσία, στο βαθμό που μπορούσαν να απευθυνθούν στον αυτοκράτορα ως εργυρητή της σταθερότητας, ασφάλειας, ευημερίας και δικαιοσύνης (Ando 2000: 66-68, 143-145). Η *pax romana* μεταφραζόταν έτσι σε *pax augusta*.¹⁰⁶ Οι υπηκοοί ανέμειναν από τον

¹⁰⁶ Για την εξέλιξη της έννοιας *pax* (ειρήνη) βλ. Weinstock 1960: 44-58 και Woolf 1993: 171-194. Οπως άλλωστε επισημαίνει και ο Beranger¹⁹⁷³: 286, έννοιας όπως η *pax*, η *concordia* (ομόνοια), η

αυθαγίες των ισχυρών πολιτών σε βίαιες των ασθενέστερων αντίκλιαν τους

τελευτήσαν να αναχαιτισθούν έπειτα από την πόλη για ποσοστά.

Μπορούμε να αναχαιτισθούν το ενδιαφέρον της αυτοκρατορικής διοίκησης

για την περίπτωση των αυθαγιστών σε τοιαύτο επίπεδο έπειτα από τους

αυθαγιστές των ισχυρών πολιτών που συνέλαβαν και παρέστησαν

κατηγορημένοι στο δικαστήριο στο δικαστήριο (Iustinianus 48.3.6).

Οι τελευτήσαν να μην εκλαμβάνονται ως αβυσσιστές.

αυθαγιστών ενόσω ήταν να διαφρακίσει η αμερόληπτη διεζωγή της

βίαιης και να αποσταλεί η αντιμετώπιση των κατηγορημένων ως ήλιος

καταδικασθέντων (pro damnatis). Αυτή αφάλας θα ήταν και η τύχη της

Αβυσσίου.

Ονομα και τριλογία του Αβυσσίου

Στην επιστολή προς τους Κνίδιους ο Αβυσσίου, πρώτος Ρωμαίος

αυτοκράτορας, εμπνέεται ως αυτοκράτορας Κασάρ Θεός μιας Δεβόρας.

Πρόκειται για την εβραϊκή απόδοση του εβραϊκού ονόματος του που ήταν

Imperator Caesar Divi Filii Augustus (Koslovicoff 1984: 191-194. Eck 2003: 49-50).

Στο όνομα αυτό υπάχον όλα τα στοιχεία του τριήμερου γαϊμακού

ονόματος (praenomen, nomen gentis, cognomen), διαμορφωμένα όπως με τόνο

ώστε να αναδεικνύουν την ηγετική θέση του κατόχου τους. Δυκκεκμημένα

επιφώνημα στο νηπύφορο στέγαστρο του. Ο Αβυσσίου αναγορεύθηκε πρώτη

φύλα imperator το 43 π.Χ., στη συνέχεια αρκετές ακόμη φορές και ταυμά

αδρική και βίαιη του ηγεμονία με το στέγαστρο. Τα την εβραϊκή του απόδοση

Χρησιμοποιήθηκε η λέξη *avroskapat* που δηλώνει την αυτοδυναμία έσομαι του

Ιουλιού Καίσαρα, που ο Αβυσσίου το μετέφρασε σε nomen gentis, δηλώνοντας

με τον τρόπο αυτό τη δημιουργία ενός νέου γένους στη Ρώμη. Το παρόμοιο

Divi Filii υπενθύμιζε τη θεοποίηση του Καίσαρα μετά το θάνατο του σύμφωνα

με απόφαση της Δυκκήτου. Ίδω, υποθέτω ως cognomen τον τίτλο Augustus,

τον οποίο του απέδωκε η Δυκκήτου το 27 π.Χ. Ο τίτλος αυτός σφρα

αποδίδεται και στους που διαφρακίσαν την επιμέλεια της κομωτικής και

παρόμοια με τον τίτλο του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

επιβίωση του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

αυθαγιστική του καθ' ύλην και ονόματι, έπειτα από την

N. Lammekopulos

Επει, είναι δυνατή και η χρονολόγηση της υπό εξέταση επιγραφής στο 6 π.Χ.

σημαντική, ώστε να χρονολογούν την ηγεμονία τους με βάση αυτή (Lacey 1979).

Χρόνο και θεώρησαν των Αβυσσίου και τους διαδόχους του τόσο

πρόσωπο τους τις ίδιες έσομαι. Η διαφορά έσομαι ανακάλυψαν κάθε

και για όλους τους μεταγενέστερους αυτοκράτορες που ανυψώσαν στο

επιπέδου την εφευρισμένη ονομασία απόφαση, δεν ενέκρινε. Το ίδιο ισχύει

με νόμιμο τρόπο να εισήγεται νομοθετικά και διοικητικά μέτρα αλλά και να

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο

αυθαγιστική (velo). Με τις έσομαι αυτές στα χέρια του ο Αβυσσίου ήτανόσο